ÅRSPLAN 2022/23

Nordberg menighets b-h-g

Kom igjen så får du se,
Vi er alle gode venner,
og når vi skal vise tenner,
Er det bare for å le
HURRA, HURRA, HURRA!

«Jeg skulle ønske dagens barn
lekte mer enn de gjør.
For den som leker som liten
får en rikdom inni seg
som man kan øse av hele livet.
Man bygger opp en varm, hyggelig
verden inni seg.
En verden som gir styrke om livet blir vanskelig.
Et sted man kan ty til i motgang og sorg.»

- Astrid Lindgren

Innhold

1. Velkommen! 4
2. Hva er en årsplan? 5
3. Verdigrunnlag 5
4. Hovedmål 14
5. Fagområdene/barnehagens innhold/pedagogisk planlegging 32
6. Overgang barnehage-skole 49
7. Samarbeid mellom hjem og barnehage 52
8. Barns rett til medvirkning 53
9. Pedagogisk dokumentasjon og evaluering 55
10. Generelt om barnehagen 58
11. Praktisk informasjon 65
Kildeliste 77

1. Velkommen!

”Nordberg menighets barnehage skal være et godt omsorgs-, leke- og læringsmiljø for barn og voksne”.

I Nordberg menighets barnehage ønsker vi å møte barna våre på en likeverdig (alle barn er ulike, men like mye verdt), men ikke likestilt (vi er de voksne og tar det voksne ansvar) måte. I dette ligger det at vi som voksne skal:

- se og anerkjenne barna som de er, og møte dem der de er
- være tydelige og ta personlig ansvar på en likeverdig måte
- være aktivt lyttende, og etter beste evne forsøke å forstå barnet
- ta det voksne ansvar og la barn få lov til å være barn

(Palsdottir 2009)

Barn blir trygge dersom de møter tydelige voksne som tar voksenansvar, og som lar barna få lov til å være barn. Det er måten vi møter barna på som er avgjørende for hvilket utbytte de har av barnehagens øvrige innhold. Vi skal møte barna med trygghet, omsorg, kjærlighet, nærhet, anerkjennelse og respekt. Vi skal være nærværende, tilgjengelige og engasjerte voksne.
Et godt omsorgsmiljø inneholdende de kvaliteter som er nevnt ovenfor, er forutsetningen for et godt lærings- og utviklingsmiljø.

2. Hva er en årsplan?

Årsplanen skal bygge på lov 2005-06-17 nr. 64: Lov om barnehager, og gjeldende forskrift om rammeplan. Årsplanen skal legges fram for foreldrene og behandles i samarbeidsutvalget. Den skal gi en oversikt over aktivitetene i barnehagen og den pedagogiske virksomheten gjennom året. Den skal tjene som et bindeledd mellom barnehage, foreldre og andre samarbeidspartnere, og dermed øke mulighetene for medvirkning. Årsplanen må sees som en rammeplan som er retningsgivende for arbeidet i barnehagen, og vil også være et redskap for personalet i gjennomføringen og dokumentasjonen av arbeidet, og like selvfølgelig i evalueringen av arbeidet.

I tillegg til dette heftet får dere utdelt semesterplaner som er en mer detaljert oversikt over temaer, arbeidsmåter og pedagogiske mål for et halvt barnehageår. Hver måned deles det ut månedsplaner som forteller hva som skal skje på avdelingene fra dag til dag. Sammen utgjør disse utgivelsene barnehagens årsplan for 2021/2022.

3. Verdigrunnlag

Barnehagelovens formålsbestemmelse:

§ 1. Formål

”Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for **omsorg og lek, og fremme læring og danning** som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk

arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn, og som er forankret i menneskerettighetene.

Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger.

Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering."

Endret ved lov 19 des 2008 nr. 119 (ikr. 1 aug 2010 iflg. res. 18 juni 2010 nr. 828).

Barnehagens fysiske miljø skal være trygt og utfordrende og gi barna allsidige bevegelseserfaringer. Personalet skal utforme det fysiske miljøet slik at alle barn får muligheter til å delta.

Rammeplanen (2017:19) sier følgende om barnehagens formål og innhold:

«Barnehagens innhold skal være allsidig, variert og tilpasset enkeltbarnet og barnegruppen. I barnehagen skal barna få leke og utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. Arbeidet med omsorg, danning, lek, læring, sosial kompetanse og kommunikasjon og språk skal ses i sammenheng og samlet bidra til barns allsidige utvikling. I samiske barnehager skal dette arbeidet bygge på samisk språk, kultur og tradisjonskunnskap. Barnehagen skal være en kulturarena hvor barna er medskapere av egen kultur i en atmosfære preget av humor og glede.

aktivt i lek og andre aktiviteter, og slik at leker og materiell er tilgjengelig for barna.»

I vedtektene for Nordberg menighets barnehage står det i tillegg at:

«Barnehagen skal i nær forståelse og samarbeid med hjemmet hjelpe til med å gi barna en kristen oppdragelse. Barnehagen skal gi barna et stimulerende miljø med vekt på

- utviklings- og aktivitetsmuligheter
- individuell og gruppevis omsorg og støtte
- utvikling av evne til toleranse og omsorg for andre
- etisk og religiøs veiledning

Barnehagen legger en vid praktisering av lovens kristne formålsbestemmelse til grunn for sin virksomhet.»

Barnehagens forvaltning av formålsparagrafen og verdigrunnlaget i praksis vil bli tydeliggjort gjennom resten av kapitlene i Årsplanen. Se også innledningen i 1. kapittel. Vi ønsker å gjøre verdigrunnlaget levende i aktiv handling!

Livsmestring og helse

«Barnehagen skal ha en helsefremmende og forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Barnas fysiske og psykiske helse skal fremmes i barnehagen. Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing. Om et barn opplever krenkelser eller mobbing, må barnehagen håndtere, stoppe og følge opp dette.» (Rammeplanen 2017:13)

Hvordan skal vi bidra til at barnas psykiske og fysiske helse fremmes?

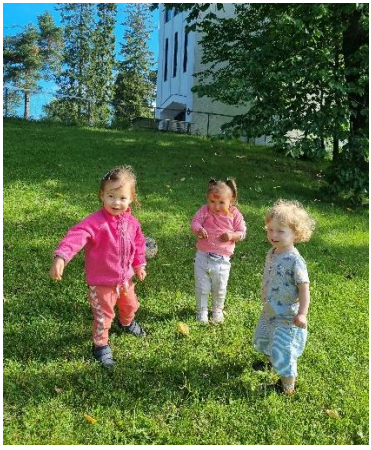
- Vi skal møte barn i følelsene deres; vi skal anerkjenne/validere følelsene deres. Vi skal sette ord på det de føler. På den måten vil de selv lære å gjenkjenne følelsene sine, sette ord på følelsene sine, skille dem fra hverandre, gjenkjenne dem hos andre, og de vil ikke få opplevelsen av å bli avvist/at det de føler er feil. Ingen følelser er feil!
- Vi skal anerkjenne barnets behov for tilknytning og avhengighet, og svare på dette med å gi omsorg, trøst, fysisk og emosjonell nærhet og hjelp til å regulere følelsene. Vi skal samtidig anerkjenne barnets behov for selvstendighet, og derfor støtte barnets utforskning og nysgjerrighet, samt stimulere til læring gjennom en tydelig, strukturert og alderstilpasset pedagogikk.
- Vi skal legge til rette for at barna opplever trygghet, kontinuitet, stabilitet og forutsigbarhet i hverdagen sin.
- Vi skal se barnas behov og svare adekvat på dem.

- Vi skal lytte til barnet.
- Barnet skal få medvirke i sin egen hverdag.
- Vi skal se og forstå at atferd er et språk. Vi skal finne ut hva som ligger bak atferden slik at vi kan hjelpe barnet på riktig grunnlag og på riktig måte. Vi skal se sammenhengen barnet er en del av.
- Barna skal få like muligheter, det krever også at de behandles ulikt, at de får differensiert støtte.
- Barna skal få påvirke sin egen hverdag. Vi skal lytte til dem og ta dem på alvor.
- Vi skal støtte barnas omsorg for og positive samspill med hverandre.
- Vi skal ha fokus på og nulltoleranse for ekskludering og mobbing.
- Vi skal ha fokus på utvikling av sosial kompetanse og empati.
- Vi skal være lekekompetente- og kloke voksne.
- Vi skal legge til rette for progresjon.
- Vi skal lære barna «å bære sin egen pose» (Schultz Jørgensen). Vi skal møte barn i følelsene deres, og samtidig lære dem at de må leve sitt eget liv og ta ansvar for sitt eget liv. Da er det viktig med normer, rammer og plikter. Vi ønsker at barna skal utvikle seg til å bli trygge, robuste og motstandsdyktige barn og voksne som tåler livet også i motgang.
- Det skal være en balanse mellom aktivitet og hvile. Barna skal få nok hvile. Barna må lære slappe av. Vi skal ikke stresse barna, og vi må være bevisste på hvordan vi påvirker barna.
- Vi skal tilrettelegge slik at overgangene blir gode for barna. Det betyr å forberede dem på hva som skal skje og å organisere godt slik at det blir

minst mulig stress og så rolig som mulig. Vi skal unngå mange og hyppige skifter og avbrudd.

- Vi skal dele opp barnegruppen i ulike rom på huset slik lydnivået blir bra for alle.
- Vi skal ta utgangspunkt i hva som er trivsel og glede for hvert enkelt barn ut ifra deres ståsted/forutsetninger.
- Vi skal tilrettelegge for fysisk og allsidig aktivitet og sørge for at barna får varierte bevegelses-erfaringer. Vi har gode arealer; Ungdomshuset, de store uteområdene, og marka er lett tilgjengelig.

Vi følger nasjonal faglig retningslinje for mat og måltider i barnehagen utgitt av Helsedirektoratet (https://www.helsedirektoratet.no/retningslinjer/mat-og-maltider-i-barnehagen). Vi skal legge til rette for et godt fungerende og hyggelig spisemiljø og for at de voksne tar aktivt del i måltidet og spiser sammen med barna.

Likestilling

I forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver 8. mai 2017. nr. 588 (Rammeplanen) står det:

«Barnehagen skal fremme likeverd og likestilling uavhengig av kjønn, funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, etnisitet, kultur, sosial status, språk, religion og livssyn. Barnehagen skal motvirke alle former for diskriminering og fremme nestekjærlighet.
Barnehagen skal bygge sin virksomhet på prinsippet om likestilling og ikke-diskriminering og bidra til at barna møter og skaper et likestilt samfunn. Alle skal ha like muligheter til å bli sett, hørt og oppmuntret til å delta i fellesskap i alle aktiviteter i barnehagen. Personalet må reflektere over sine egne holdninger for best mulig å kunne formidle og fremme likeverd og likestilling.»

Arbeidet med likestilling er dermed en del av verdigrunnlaget vårt, og derfor et område vi ønsker å ha et bevisst og reflektert forhold til.
Barnehagen skal oppdra barn til å møte og skape et likestilt samfunn. Grunnlaget for dette er blant annet prinsippet om likestilling mellom kjønnene. Gutter og jenter skal ha like muligheter til å bli sett og hørt, og oppmuntres til å delta i alle aktiviteter i barnehagen. Likestilling handler om relasjoner, og om å se og tilrettelegge for pedagogisk virksomhet som ikke reproduserer tradisjonelle kjønnsrollemønstre. Dette betinger et bevisst personale som både reflekterer over egne holdninger til, samt samfunnets forventninger til, gutter og jenter. Refleksjoner over egne verdier og handlinger skal inngå i personalets pedagogiske drøftinger. Slik vil vi ta ansvar for at barnehagens verdigrunnlag etterleves i praksis. Måten vi som personale møter barn på er sentral for deres læring, så

hvordan møter vi barns uttrykk gjennom kropp, språk, følelser og sosiale relasjoner?

I praksis ønsker vi å:

- ha en språklig bevissthet mht. hvordan vi snakker med barna og med hverandre
- introdusere barna for ulike leker; utvide lekelysten; være rollemodeller selv
- møte barnas følelser; hjelpe til å sette ord på, spille rollespill, tegne
- skape lekemuligheter mellom barn som sjelden leker sammen
- se barna som individer, ikke som kjønn
- møte barna som personer ved f.eks. å gi bekreftelser på handlinger og person fremfor klær

- bevissthet rundt inndeling av grupper (kjønnsdeling)
- alle barn, spesielt gutter, bør oppmuntres til å leke leker der de får være omsorgsfulle, empatiske, og til å ta plass i hjemmemiljøet
- alle barn, spesielt jenter, bør oppmuntres til å leke leker der de får være tekniske, eventyrlige, ta sjanser og plass i verden

4. Hovedmål

«Nordberg menighets barnehage skal være et godt omsorgs-, leke- og læringsmiljø for barn og voksne".»

Hvert enkelt barn skal bli sett og anerkjent. Tilknytningsomsorg står sterkt i barnehagen vår.

I dette ligger det blant annet å sikre at barna får en trygg og god tilvenning og tilknytning i og til barnehagen. Trygghet er en forutsetning for at barnet skal trives og utvikle seg, leke og lære.

Alle barn skal bli sett og være trygge i barnehagen! Alle barn skal føle kjærlighet i barnehagen.

Vi skal sikre at barna opplever:

OMSORG, NÆRHET, STABILITET, KONTINUITET OG FORUTSIGBARHET.

De skal oppleve tilgjengelige voksne som ser dem og anerkjenner dem.

Alle barn skal oppleve å være en del av fellesskapet.

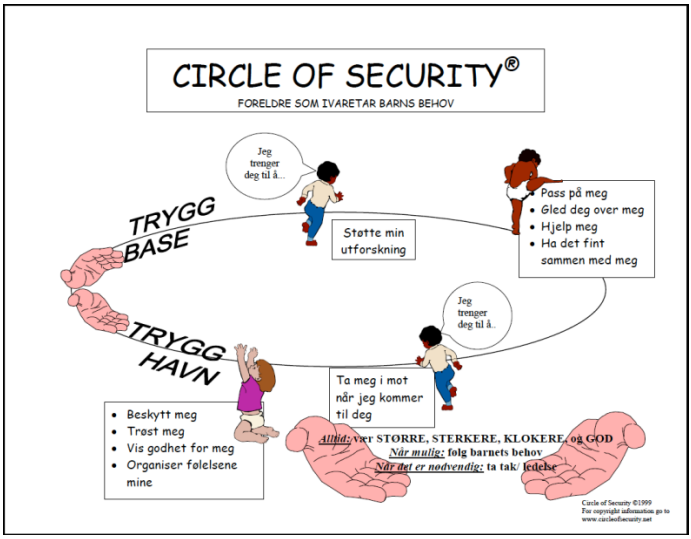
Tilknytning

Kvaliteten på relasjonen mellom et barn og en omsorgsgiver er viktig for barnets opplevelse av trygghet og livsmestring; for barnets fysiske og psykologiske utvikling. For at tilknytningen skal bli trygg, må den voksne være psykologisk til stede og dele gleder med

barnet, ta imot barnet når det trenger trøst, og generelt være sensitiv når barnet viser tilknytningsbehov.

Det finnes to grunnleggende behov hos ethvert menneskebarn: Behovet for beskyttelse og omsorg, og behovet for å undersøke og mestre verden. Begge er grunnlaget for trygghet og livsglede, og begge er avhengig av hverandre. For å kunne utforske må barn kjenne seg trygge. Det vil si at barn må ha en viss ro inni seg for å klare å være nysgjerrig på verden. På den andre siden: mens barnet utforsker verden, kan det bli både redd, sint og trøtt. Da trer behovet for nærhet og tilknytning fram igjen (Brandtzæg, Torsteinson, Øiestad 04.11.2015).

Trygghetssirkelen bygger på tilknytningsforskning og viser hvordan de grunnleggende behovene henger sammen:

I nedre del av sirkelen ser vi barnets avhengighet og beskyttelsesbehov, altså tilknytningsbehovet. Hånden som tar imot nederst til venstre representerer den sikre havnen i form av en nær og trygg voksen som barnet kan få hjelp, trøst og nærhet hos når tilknytningsbehovet er aktivert, altså at barnet trenger nærhet til den voksne.

I øvre del av sirkelen ser vi barnets selvstendighet og utforskertrang, barnets behov for å erobre og mestre verden. Den øverste hånden representerer også den voksne, men her fungerer hånden som en trygg base for barnets utforsking. Barnet tar seg en tur ut i verden, som for et lite barn kan innebære å krabbe bort til lekekassen, i trygg forvissning om at den voksne er der og passer på.

Barnet trenger den voksne på ulike måter også øverst i sirkelen. For små barn er bevegelsene rundt i sirkelen korte og raske. Barnet beveger seg ikke langt ut før tilknytningen skrus på og det trenger nytt påfyll, slik at det igjen kan bevege seg opp i sirkelen. Når barnet kjenner det gjør vondt, utløses tilknytningsbehovet, barnet er nede i sirkelen og vil trenge den voksne som en sikker havn. På denne måten beveger barnet seg rundt i Trygghetssirkelen i små eller store runder. Et lite barn har hyppige turer tilbake til den trygge havnen, og turene ut i verden øker i omfang med alder. Trygghetssirkelen tydeliggjør dynamikken mellom avhengighet og selvstendighet. Utforsking og læring blir vanskelig, kanskje umulig, uten følelsesmessig påfyll (Brandtzæg, Torsteinson, Øiestad: 04.11.2015).

Tilvenning og overganger

Vi jobber svært bevisst og aktivt med tilvennings-/tilknytningsprosessen med barna våre, og har egne

rutiner for dette. Det er viktig at vi tilrettelegger for en god tilvenningsprosess også i nært samarbeid med foreldrene. Den kommunikasjonen og relasjonen vi har med dere, er også viktig for barnets relasjon med oss. Det er samtidig viktig at vi er bevisste på at det er en overgang for alle barn i barnehagen når gamle barn slutter og nye barn begynner, samt ved bytte av avdeling. Vi skal sørge for at barna våre opplever sammenheng og kontinuitet i disse overgangene. Se side 63 for mer informasjon om tilvenning.

Grunnlaget for et godt omsorgs-, leke- og læringsmiljø er:

Trygghet, tilstedeværelse, engasjement, respekt og anerkjennelse.

De voksne skal:

- Være tilstede- og nærværende; tilgjengelige.

- Være anerkjennende.
- Ta det voksne ansvar.
- Vise omsorg og respekt.
- Lytte og ta seg tid til å høre og se barna.
- La barna gjøre mest mulig selv, gi dem god tid i alle situasjoner.
- Gi barna et helhetlig godt, tilgjengelig og inspirerende lekemiljø.
- Legge til rette for et inkluderende fellesskap, og slik sikre at alle barn opplever seg som en del av fellesskapet.
- Vise begeistring.
- Vise vilje/evne til å justere egen praksis/atferd.
- Våge å ta sjanser.
- Ha humor!

Voksne er eksempler for barn. Barna lærer av det vi gjør, ikke det vi sier.

Kjennetegn på et godt leke- og læringsmiljø:

- Være lekekloke voksne!
- Organisere rom, tid og lekemateriale for å inspirere til ulike typer lek.
- Viktigere å inspirere enn å instruere.
- Spør mer enn du instruerer!
- At det gis tid til og rom for varierte erfaringer tilpasset alder og modning.
- La barna hjelpe hverandre.
- Legge til rette for mestringsopplevelser.
- Ta tak i konflikter.
- Anerkjenne og stimulere barnas innspill.

- Vite når barnet trenger støtte og når det trenger å utfordres.
- Ha et bevisst forhold til hvilke holdninger, hvilken kunnskap og hvilke ferdigheter vi formidler.
- Gi barna tid og mulighet til å reflektere over det de har sett/opplevd.
- Gi barna tid og mulighet til å gjøre selv.
- Kvalitet istedenfor kvantitet.
- Voksne må gløde for å tenne gnisten hos barna.

Vi skal sette spor i barn som vi er stolte av!

Omsorg

«Omsorg er en forutsetning for barnas trygghet og trivsel, og for utvikling av empati og nestekjærlighet. Barnehagen skal gi barna mulighet til å utvikle tillit til seg selv og andre. I barnehagen skal alle barna oppleve å bli sett, forstått, respektert og få den hjelp og støtte de har behov for. Barnehagen skal aktivt legge til rette for omsorgsfulle relasjoner mellom barna og personalet og mellom barna, som grunnlag for trivsel, glede og mestring. Personalet skal arbeide for et miljø som ikke bare gjør barna til mottakere av omsorg, men som også verdsetter barnas egne omsorgshandlinger» (Rammeplanen 2017:19).

Personalet skal være tilgjengelige, stabile og forutsigbare omsorgspersoner som reagerer sensitivt på

barnas behov. Slik støtter vi deres psykososiale utvikling. Vi skal anerkjenne barnas følelser, og stå i følelsene sammen med dem, istedenfor umiddelbart å bruke avledning for å trøste dem. Slik erfarer barna at ingen følelser er gale, og de unngår å føle seg avvist. Barn som opplever voksne som setter ord på og er sammen med dem i følelser, lærer bedre å sette ord på egne følelser og klarer lettere å gjenkjenne dem hos andre. Det har betydning for deres empatiske utvikling. Vi skal hjelpe barna med å sortere og organisere vanskelige følelser. Slik vil de tåle følelsene sine, og de vil kunne lære strategier for å regulere dem.

Vi har følelser som tema i barnegruppen. Vi skal gjøre barna kjent med ulike følelsesuttrykk som sur, sint, blid og glad. Vi har også fokus på konfliktløsning, samt på å hjelpe barna til å sette sine egne grenser og å respektere andres grenser.

Vi skal videre vise omsorg ved å støtte barna i deres utforskning og undring, lek og læring. Vi skal støtte og oppmuntre barnas positive samspill og omsorg for hverandre.

«Sosial kompetanse er en forutsetning for å fungere godt sammen med andre og omfatter ferdigheter, kunnskaper og holdninger som utvikles gjennom sosialt samspill. I barnehagen skal alle barn kunne erfare å være betydningsfulle for fellesskapet og å være i positivt samspill med barn og voksne. Barnehagen skal aktivt legge til rette for utvikling av vennskap og sosialt fellesskap. Barnas selvfølelse skal støttes, samtidig som de skal få hjelp til å mestre balansen mellom å ivareta egne behov og det å ta hensyn til andres behov» (Rammeplanen 2017:22).

Å ivareta barnets behov for omsorg har flere dimensjoner. Behovet for omsorg er både fysisk, psykisk og åndelig. Den fysiske dimensjonen handler om mat, søvn, hygiene, sikkerhet og fysisk aktivitet. Den psykiske dimensjonen handler blant annet om å anerkjenne barnets opplevelser og følelser, og å støtte utviklingen av barnets robusthet. Den åndelige dimensjonen handler om å forstå, anerkjenne og tilrettelegge for barnets tro og tvil, fantasi og forestillingsevne, både i lek og aktivitet (Ask 2018). Disse dimensjonene blir grundigere beskrevet i kapittel 5 om fagområder, samt i kapitlene 10 og 11.

Lek

Å bli inkludert i leken og få venner er grunnlaget for trygghet og trivsel i barnehagen. Barna skal lære positiv samhandling med andre, oppleve mestring, og utvikle selvstendighet og trygghet på seg selv og sine omgivelser. Leken står sentralt i barns trivsel og utfoldelse, og samspill i lek er viktig for en allsidig utvikling. Det viktigste for barn er å få leke!

«Leken skal ha en sentral plass i barnehagen, og lekens egenverdi skal anerkjennes. Barnehagen skal gi gode vilkår for lek, vennskap og barnas egen kultur. Leken skal være en arena for barnas utvikling og læring, og for sosial og språklig samhandling. Barnehagen skal inspirere til og gi rom for ulike typer lek både ute og inne. Barnehagen skal bidra til at alle barn kan oppleve glede, humor, spenning og engasjement gjennom lek - alene og sammen med andre.»
Personalet skal

- organisere rom, tid og lekemateriale for å inspirere til ulike typer lek

- bidra til at barna får felles erfaringer som grunnlag for lek og legge til rette for utvikling av leketemaer
- fremme et inkluderende miljø der alle barna kan delta i lek og erfare glede i lek
- observere, analysere, støtte, delta i og berike leken på barnas premisser
- veilede barna hvis leken medfører uheldige samspillsmønstre
- være bevisst på og vurdere egen rolle og deltakelse i barnas lek
- ta initiativ til lek og aktivt bidra til at alle kommer inn i leken. (Rammeplanen 2017:20).

Leken er barnas viktigste uttrykksform, og i leken får barna brukt hele seg. Leken kan være et utrykk for barnas egne erfaringer og opplevelser, og et naturlig sted for bearbeidelse. Videre utløser den deres naturlige spontanitet, nysgjerrighet, undring og skapertrang.

Leken er et mål i seg selv, samtidig som den bidrar til å utvikle barnas sosiale kompetanse, deres identitet og selvfølelse, og deres fantasi og kreativitet.

I Rammeplanens introduksjon til barnehagens syv fagområder står det videre at «barnas lek danner et viktig grunnlag for arbeidet med fagområdene» (2017:47). Barna lærer det viktigste når de leker fordi det er slik de tenker, er og har det aller best (Brendeland 2018). Vi må gi barna tid til å fordype seg i leken.

Lek gir barna livslyst og fyller livet deres med mening.
Lek gir barna livsmot og levedyktighet.
Lek er frigjørende, den gir frihet.
Barna har rett til å få uttrykke sine tanker, meninger og følelser. Gjennom leken gir de uttrykk for alt dette. Å gi barna et godt lekemiljø er å gi dem reell ytringsfrihet (Brendeland 2018).

Rommet som inspirasjon for barnas lek

Et av våre utviklingsområder også inneværende barnehageår er hvordan vi kan inspirere barna til lek ved hjelp av det fysiske rommet og materialene vi tilbyr barna. Vi ønsker å gi enda mer rom for den grunnleggende leken (Brendeland, 2018).

Vi ønsker å være en lekeklok barnehage; en barnehage som har innlevelsesevne i hvordan barn tenker og opplever sin verden, og som innretter seg etter det (ibid). Vi må både ha den teoretiske kunnskapen om lek, men også evnen til å omsette den til praksis. Det betyr blant annet at vi i enda større grad vil ha bevissthet rundt hvordan vi innreder rommene for å inspirere barna, og rundt hvilke materialer vi tilbyr barna. Hvordan skaper vi

lekemuligheter for barna inne? Hvordan skaper vi lekemuligheter for barna ute? Hvordan støtter vi barnas lek som aktive, lekekloke voksne? Vi skal tilby barna gjenbruksmaterialer.

Barnehagens arbeidsmåter

«Arbeidsmåtene skal ivareta barnas behov for omsorg og lek, fremme læring og danning og gi barn mulighet for medvirkning. Personalet skal ta i bruk varierte arbeidsmåter, og de skal tilpasses til enkeltbarn, barnegruppen og lokalmiljøet. Valg av arbeidsmåter gir muligheter for å gjøre barnehagens innhold spennende og variert. Arbeidsmåtene kan bidra til å skape engasjement, interesse og motivasjon og gir mulighet for å tilføre nye erfaringer og opplevelser i barnehagen.

Personalet skal

- ta utgangspunkt i barnas erfaringer, interesser, synspunkter og initiativ i barnehagens daglige arbeid og ved valg og gjennomføring av temaer og prosjekter
- bygge på kreativitet og lek og være åpne for improvisasjon og barns medvirkning
- veksle mellom spontane og planlagte aktiviteter
- stimulere barnas undring og evne til å stille spørsmål, søke opplevelser, ta initiativ og mestre nye ting
- gi barna varierte inntrykk og mulighet til å uttrykke seg på forskjellige måter
- arbeide tverrfaglig og helhetlig og se de ulike delene i rammeplanen i sammenheng
- inkludere nærmiljø og lokale forhold ved planlegging og gjennomføring av aktiviteter
- jevnlig vurdere om valg av arbeidsmåter bidrar til å realisere rammeplanen.
  (Rammeplanen 2017:43).

Dette innebærer at vi tar i bruk mange og varierte arbeidsmåter i vårt arbeid med barna, slik at barna får en mulighet til å medvirke, til å utvikle seg, lære og oppleve fremgang. Det er dette Rammeplanen (2017) omtaler som progresjon, se neste punkt.

Prosjektarbeid er én konkret måte å arbeide på. Gjennom prosjektarbeid ønsker vi at barna skal få bidra til egen læring i et miljø der de føler seg trygge, og hvor de møter interesserte og anerkjennende voksne som tar deres interesser på alvor. I bunnen for alt dette ligger trygghet og omsorg. Dette er i tråd med barnehagens hovedmål: «Nordberg menighets barnehage skal være et godt omsorgs- og læringsmiljø for barn og voksne.»

Et prosjektarbeid skal ta utgangspunkt i barnas interesser, erfaringer, synspunkter og initiativ. Det springer f.eks. ut fra noe barna sier, opplever eller leker, og som skaper engasjement hos barna. De voksne skal ta del i barns opplevelsesverden og undre seg sammen med dem, for deretter å legge til rette for utvikling av kunnskap.
Et prosjektarbeid kan deles i 3 faser:

1. Opplevelsesfasen – den voksne er medopplever og medoppdager på barnas premisser.
2. Undersøkelsesfasen – barn og voksne stiller spørsmål.
3. Refleksjonsfasen – barnet tenker over det de har sett/opplevd.

I en slik prosess kreves det at den voksne har evne til å lytte, å vise engasjement, å anerkjenne barnas kommunikasjon og opplevelser, og ikke minst at den voksne forstår når han/hun skal lytte og når han/hun skal stille utviklende/hjelpende spørsmål for å føre prosessen videre.

Prosjektarbeidet dokumenteres underveis med en dagbok/logg som barna deltar i utformingen av.

Det er viktig at **leken er arbeidsformen**; at eksperimenteringen og undringen gis tid og rom!

Andre konkrete måter å arbeide på vil være gjennom dramatisering, museumsbesøk, konserter, besøk hos de eldre på sykehjemmet, kirkebesøk o.l.

Progresjon

«Progresjon i barnehagen innebærer at alle barna skal utvikle seg, lære og oppleve fremgang. Alle barna skal kunne oppleve progresjon i barnehagens innhold, og barnehagen skal legge til rette for at barn i alle aldersgrupper får varierte leke-, aktivitets- og læringsmuligheter. Personalet skal utvide og bygge videre på barnas interesser og gi barna varierte erfaringer og opplevelser. Barnehagen skal legge til rette for progresjon gjennom valg av pedagogisk innhold, arbeidsmåter, leker, materialer og utforming av fysisk miljø. Barn skal få utfordringer tilpasset sine erfaringer, interesser, kunnskaper og ferdigheter.

Personalet skal:

- oppdage, følge opp og utvide det barna allerede er opptatt av
- planlegge og tilrettelegge for progresjon i barnehagens innhold for alle barn
- bidra til at barna får mestringsopplevelser og samtidig har noe å strekke seg etter
- legge til rette for fordypning, gjenkjennelse og gjentakelse i barnehagens innhold og arbeidsmåter
- introdusere nye perspektiver og tilrettelegge for nye opplevelser og erfaringer
- sørge for progresjon gjennom bevisst bruk av materialer, bøker, leker, verktøy og utstyr og gjøre disse tilgjengelig for barna. (Rammeplanen 2017: 44).

Barnehagens reflekterte bevissthet om progresjon i barnehagen skal muliggjøre barnas mulighet til å utvikle potensialet sitt. De skal mestre, men de skal også ha noe å strekke seg etter. De skal få mange og ulike erfaringer. De skal få utforske og fordype seg. De skal omgis av lyttende, nysgjerrige og engasjerte voksne. Dette krever at vi ser barnas individuelle behov og ståsted, og at vi har respekt for hvem de er.

Dette krever også et bevisst forhold til bruk av arbeidsmåter og materialer.

Barnehagens digitale praksis

«Barnehagens digitale praksis skal bidra til barnas lek, kreativitet og læring. Ved bruk av digitale verktøy i det pedagogiske arbeidet skal dette støtte opp om barns læreprosesser og bidra til å oppfylle rammeplanens føringer for et rikt og allsidig læringsmiljø for alle barn. Ved bruk av digitale verktøy skal personalet være aktive sammen med barna. Samtidig skal digitale verktøy brukes med omhu og ikke dominere som arbeidsmåte. Barnehagen skal utøve digital dømmekraft og bidra til at barna utvikler en begynnende etisk forståelse knyttet til digitale medier.» (Rammeplanen 2017: 44).

Digitale verktøy blir en måte å:

«formidle verdier og kultur, gi rom for barns egen kulturskaping og bidra til at alle barn får oppleve glede og mestring i et sosialt og kulturelt fellesskap» (Temahefte om IKT i barnehagen 2006:11).

Barn er aktive medskapere i egen læring, og i interaksjon med andre mennesker og samfunnet rundt (Vygotsky, Temahefte om IKT i barnehagen 2006). Å gi barn gode utviklings- og aktivitetsmuligheter kan innebære mulighet til å arbeide med og uttrykke seg ved hjelp av digitale verktøy.

Barna i Nordberg menighets barnehage har tilgang til egen PC og fargelaserskriver på Snute-rommet. Vi bruker blant annet PC'en som oppslagsverk. Vi bruker den også til å lage enkle fotofortellinger/animasjoner sammen med barna. Vi har også en miniprojektor som vi bruker til ulike aktiviteter sammen med barna.

Vi ønsker også å la barna ta mer bilder, og være med på prosessen etter at bildene er tatt. Slik kan vi som voksne få et innblikk i barnas opplevelsesverden og fokusområder, og samtidig inspireres og stimuleres barna til dialog utfra bildenes innhold.

5. Fagområdene/barnehagens innhold/pedagogisk planlegging

«Fagområdene gjenspeiler områder som har interesse og egenverdi for barn i barnehagealder, og skal bidra til å fremme trivsel, allsidig utvikling og helse. Barnehagen skal se fagområdene i sammenheng, og alle fagområdene skal være en gjennomgående del av barnehagens innhold. I samiske barnehager skal arbeidet med fagområdene ta utgangspunkt i samisk språk, kultur og tradisjonskunnskap.
Barnehagens verdigrunnlag og formål skal gi retning for og prege arbeid med fagområdene, og barnas rett til medvirkning skal ivaretas. Barnas lek danner et viktig grunnlag for arbeidet med fagområdene. Barnehagen skal ta utgangspunkt i barnas engasjement og bidrag slik at arbeidet med fagområdene kan oppleves som en meningsfull og morsom del av barnas hverdag» (Rammeplanen 2017:47).

Lov om barnehager §2: Barnehagens innhold, sier følgende:

«Barnehagen skal gi barn grunnleggende kunnskap på sentrale og aktuelle områder. Barnehagen skal støtte barns nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær og gi utfordringer med utgangspunkt i barnets interesser, kunnskaper og ferdigheter»

Rammeplanen (2017) gir retningslinjer for barnehagens verdigrunnlag, innhold og oppgaver, og redegjør således for barnehagens samfunnsmandat. Barnehagens innhold skal være grunnlagt på et helhetlig læringssyn, hvor omsorg, lek, danning og læring, og sosial og språklig kompetanse er sentrale elementer som skal sees i sammenheng med hverandre. Rammeplanen angir videre 7 ulike fagområder som forplikter barnehagen i arbeidet med det pedagogiske innholdet. På denne måten sikrer man samtidig et variert og allsidig

pedagogisk tilbud. Fagområdene er sentrale for barnas opplevelse, utforskning og læring, og er i stor grad de samme som barna møter senere i skolen.

Hvert av fagområdene dekker et vidt læringsfelt. Fagområdene vil sjelden opptre isolert, men vil ofte være representert samtidig, enten i ulike temaopplegg eller i hverdagsaktiviteter, i klubber, på turer osv. I det sosiale samspillet i lek og hverdagsaktiviteter oppstår det ofte en umiddelbar kommunikasjon som er knyttet til fagområdene. Det ligger samtidig en gjensidighet i dette, da en forutsetning for at barna skal få oppleve god lek og godt samspill er at de får oppleve rike og felles opplevelser og kunnskap på mange områder.

De 7 fagområdene er:

1. Kommunikasjon, språk og tekst
2. Kropp, bevegelse, mat og helse
3. Kunst, kultur og kreativitet
4. Natur, miljø og teknologi
5. Antall, rom og form
6. Etikk, religion og filosofi
7. Nærmiljø og samfunn

1. Kommunikasjon, språk og tekst

Barns språk må stimuleres for å utvikles.

«Gjennom arbeid med fagområdet skal barnehagen bidra til at barna får utforske og utvikle sin språkforståelse, språk-kompetanse og et mangfold av kommunikasjonsformer. I

barnehagen skal barna møte ulike språk, språkformer og dialekter gjennom rim, regler, sanger, litteratur og tekster fra samtid og fortid. Barnehagen skal bidra til at barn leker med språk, symboler og tekst og stimulere til språklig nysgjerrighet, bevissthet og utvikling.

I barnehagen skal barna få mulighet til å erfare ulike formidlingsmåter av tekster og fortellinger, som kilde til estetiske opplevelser, kunnskap, refleksjon og møter med språk og kultur. Personalet skal invitere til utforsking av både muntlige språk og skriftspråk.»
(Rammeplanen 2017:47-48).

Tidlig og god språkstimulering skal således utgjøre en viktig del av innholdet i barnehagen vår. Vi vet at det er en sterk sammenheng mellom tidlig og systematisk språkstimulering og senere positiv språkutvikling. Vi vet dermed også at lese-og skrivevansker kan forebygges og reduseres ved tidlig innsats på dette området.

Det er også at funnet en sterk sammenheng mellom språklig og sosial kompetanse, og mellom språkvansker og atferdsvansker. I barnehagen har vi en unik mulighet til å komme tidlig inn, til å stimulere språkutviklingen, og til å forebygge og avdekke eventuelle språkvansker.

Språket bruker vi til å snakke, leke og skape relasjoner til hverandre med, til å tenke med, uttrykke oss med, og til å løse konflikter med. Vi vil gjennom lek og aktiviteter stimulere barna til å bruke språket, trene på begreper og lære å lytte. Vi synger sanger, lærer regler og leser for og sammen med barna. Målet er å fremme god kommunikasjon i gruppen og å skape samhørighet. Vi ønsker å ha et aktivt språkmiljø, både systematisk og usystematisk, som fremmer barnas utvikling. Et aktivt språkmiljø kjennetegnes gjennom:

- Samtaler om opplevelser, tanker og følelser.
- Bruk av fortellinger/eventyr, dikt, rim, regler sanger.
- Bruk av kroppsspråk og talespråk (vi kommuniserer med hele oss!).
- Støtte av barns initiativ til å telle, sortere, leke, skrive.
- Invitere til barns utforsking og lek med både muntlige språk og skriftspråk.
- Høytlesning og samtale.

Vi jobber systematisk og metodisk gjennom aktiviteter som for eksempel foregår i aldersinndelte klubber og i samlinger.

I vår barnehage har vi valgt å satse på **Bravo-leken** som et helhetlig verktøy.

Bravo-leken dreier seg om å sette inn ekstra tidlig og helhetlig innsats på fire områder i barnas liv; språk- og sansestimulering, fysisk aktivitet, kosthold og nære relasjoner.

Vi leker Bravo-leken i korte økter på 10 – 15 minutter hver dag. Målet er å fremme språkutviklingen ved å bedre forståelsen og øke ordforrådet, samt gi barnet motoriske utfordringer og mestringsopplevelser sammen med trygge voksne. Vi bruker mange begreper i hurtig tempo for å øke ordforrådet raskt mens barna er små og lærer raskest. Begrepene barna erfarer gjennom

sanseopplevelser i Bravo-leken legger grunnlaget for samtaler og opplevelser resten av dagen der begrepene finner sin naturlige plass i konteksten. Vi leker Bravo fordi vi vet at barn som lærer tidlig, lærer mer og raskere senere i livet. En slik ekstra tidlig, helhetlig innsats kan forebygge lese- og skrivevansker.

Bravo-leken består av både Bravo-runden og Bravo Skattejakt. Bravo-runden er en stasjonspreget lek der barna på hver stasjon får oppleve enten fem store ord- og bildekort med tilhørende konkreter eller fem bokstaver. Vi bruker ordbilder fordi det skrevne ordet er en representasjon av et begrep, på samme måte som bilder og konkreter er det. Gjennom sansene sine blir barna kjent med ordene, bildene og bokstavene. Vi har fire stasjoner og mellom stasjonene gjør vi ulike motoriske utfordringer som for eksempel å åle, krabbe, rulle, snurre, fly eller henge. De voksne roser barna og skaper trygge rammer for læring.

Bravo Skattejakt er en annen måte å leke Bravo-leken på. På bare fem minutter kan vi lære fem nye ord og gå

på skattejakt etter dem inne eller ute. Det handler om å vise fem ord og bilder i hurtig tempo, la barna få velge et kort, kaste terningen og gjøre aktiviteten terningen viser.

Entusiasme og mestringsopplevelser hører også naturlig med som en del av Bravo-leken.

Vi vet at barnehager som tilbyr et godt språkmiljø kan danne utgangspunkt for et godt læringsforløp, slik at barn begynner på skolen med bedre forutsetninger enn de ellers ville gjort.

Vi jobber også usystematisk, men bevisst, i hverdagssituasjoner i barnehagen. Denne usystematiske språkstimuleringen foregår gjennom aktiviteter som:

- Benevning; det å sette ord og navn på det som omgir oss og det vi gjør gjennom barnehagehverdagen.
- Å utvide det barna sier, altså at vi ikke retter på barnas språk, men tar opp igjen det de sier med en endring, slik at ytringen får riktig språklig form.
- Ved å sette ord på det vi gjør og foretar oss i barnehagehverdagen, som for eksempel ved av- og påkledning, i stellesituasjoner etc**.**
- Gjennom hverdagssamtalen; barn vil etter samtaleerfaring tilegne seg samtalekompetanse; de kan ta imot og gi turvekslingssignaler, følge opp egne og andres innspill og holde tråden i en samtale. Stille barna ÅPNE spørsmål.
- Dele barna inn i mindre grupper, slik at alle får mulighet til å delta i samtalen og til å snakke.
- Høytlesning og barna som aktive medlesere.
- Gjennom barnas tegning og begynnende skriving.

- Bokstaver henger på veggen på avdelingene. Hver bokstav er tilknyttet et bilde av noe som begynner med bokstaven. Barna får et forhold til bokstaver og alfabetet.
- Å gjenfortelle hendelser.
- Gjennom erfaring med abstrakte begrep, sånn som følelser gjennom samtaler og tegninger osv.
- Begrepslæring. Forklare ord.
- Følge barnets interesser.
- Fokus på språklek og lekespråk.
- Skriveaktiviteter.

Leken og rolleleken er en vesentlig del av språkutviklingen. Gjennom leken lærer barn samspill med andre, det lærer normer og regler for sosial atferd. I leken uttrykker barn følelser, fantasier og forestillinger. Personalet skal tilrettelegge for og inspirere til lek, delta i lek, aktivisere passive barn og integrere de som faller utenfor. Personalet skal bidra med idéer som videreutvikler leken og inspirere barna. Gjennom bl.a. voksendeltagelse i lek, samt observasjoner, støtte til og veiledning av barna, ønsker vi å styrke den sosiale strukturen i gruppen.

Vi ønsker blant annet at barna tar initiativ til positiv kontakt og lek med andre, gir uttrykk for egne følelser og behov, og utvikler ordforrådet sitt. Rim, regler og fortellinger/eventyr er også gode hjelpemidler for å oppnå dette. Samtidig skal leken og fortellingene få være det de er; morsomme og spennende i seg selv.

2. Kropp, bevegelse, mat og helse

«Gjennom arbeid med fagområdet skal barna få mulighet til å sanse, oppleve, leke, lære og skape med kroppen som utgangspunkt» (Rammeplanen 2017:49).

Gjennom kroppslig aktivitet lærer barna seg selv og omverdenen å kjenne. Vi ønsker å bruke mye tid i naturen der barna stadig kan møte nye utfordringer i form av variert miljø. I uteleken blir den grovmotoriske utviklingen ivaretatt. Her kan barna løpe, hoppe, klatre, henge og balansere. I naturen kan barna få mestringsopplevelser de ikke kan få andre steder. Om vinteren går vi på ski og aker. Sommer og høst er vi på tur i skogen og vi bruker våre egne utearealer.

Vi vil også fremme barnas kroppsbevissthet og motoriske utvikling ved lek, dans og bevegelse inne. I «Ungdomshuset» har vi gymtimer hvor vi krabber, turner, balanserer og hopper.

Barna skal bli trygge på egen kropp, få en positiv oppfatning av seg selv, og bli kjent med egne følelser. De skal også lære å sette grenser for egen kropp, samt respektere andres grenser.

Vi praktiserer daglig hvilestund også for de eldste barna. Hverdagen er fylt med mange inntrykk og mye lyd, og vi ønsker gjennom en stille hvilestund å lære barna å lytte til stillheten, til å slippe spenninger i kroppen, og til å være rolige sammen.

God veksling mellom aktivitet og hvile er av betydning for å utvikle en sunn kropp. Et godt kosthold likeså. Vi er ingen sukkerfri barnehage, men vi legger vekt på at barna skal introduseres for et balansert og variert, sunt kosthold, og at de skal få kunnskap om hva kroppen trenger av byggeklosser for å ha det bra. Vi ønsker at barna skal tilegne seg kunnskap om mat og om matens opprinnelse, og at de skal smake ulike smaker.

3. Kunst, kultur og kreativitet

Barna skal få mulighet til å utvikle skapende fantasi og kreativitet gjennom blant annet **lek, sang, musikk, forming og drama**. Barna får mulighet til å uttrykke seg gjennom tegning og maling, og får eksperimentere og prøve ulike materialer å forme med. De voksne hjelper

og støtter barna i prosessen ved å snakke om opplevelser, tanker og følelser. Det viktigste er ikke at barna skal lage et ”perfekt” produkt, men at de har utbytte av selve opplevelsen/prosessen. Det er barna selv som skal lage produktet, ikke de voksne.

Dramatisering skal først og fremst være lystbetont. De voksne kan dramatisere for barna og sammen med barna. Målet er at barna skal få en mestringsopplevelse, lære om samarbeid og felleskap. Drama handler mye om å kunne leve seg inn i andres roller, og er derfor en god måte å lære barna **empati** på.

Vi ønsker å gi barna opplevelser som kan bidra til å stimulere og styrke deres interesse for og forståelse av ulike typer kunstformer; besøk på Barnekunstmuseet og barneteater er eksempler på dette.

Det er mye **musikk** i barnehagen vår! Gjennom sang og musikk får barna være sammen i en aktivitet som gir fellesskap, glede og mestringsfølelse, samtidig som de får ulike språklige erfaringer. Rytme og bevegelse stimuleres samtidig med dette. Slik får musikken gjenklang i barnets egen kropp.

Vi bruker også ulike instrumenter sammen med barna slik at de kan utforske rytme og klang. Vi lytter til rytmen i et ord, rytmens hastighet, og vi tuller med ord og lager andre nye ord med ny rytme.

Musikalske opplevelser innenfor ulike sjangere bidrar til å stimulere barnas musikalitet og språkutvikling, og gir gode, felles opplevelser.
Vi har 2 pianoer i barnehagen, som brukes aktivt i dette arbeidet.

Det å gi barn kjennskap til ulike musikalske sjangere som jazz, klassisk, pop, rock og folkemusikk er en del av kulturarven vår, og dermed også en viktig del av formidlingen.

4. Natur, miljø og teknologi

Nordberg menighets barnehage har en unik beliggenhet like ved inngangen til marka. Vi har også to store kuperte uteområder som innbyr til allsidig lek og varierte motoriske utfordringer. Vi har, i samarbeid med speiderne i menigheten, en egen leirplass med lavvo i skogen.

Det er viktig for oss, og i tråd med rammeplanen, at barna får bevissthet og kunnskap om natur- og dyrevern. De skal få en forståelse av seg selv som en del av en større helhet, og således lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen/miljøet. «Opplevelser og erfaringer i naturen kan fremme forståelse for naturens egenart og barnas vilje til å verne om naturressursene, bevare biologisk mangfold og bidra til bærekraftig utvikling» (Rammeplanen 2017:52).

Vi skal ha et aktivt forhold til vårt verdigrunnlag, og nestekjærligheten vår skal romme mer enn omsorgen for hverandre. Vi ønsker å formidle til barna våre at alt liv er verdifullt, og at det skal gjenspeiles i vår aktive handling. Utvikling av empati er sentralt i dette.

Disse holdningene og ferdighetene er også en viktig del av barnas danningsprosess.

Emner som trafikkopplæring, kunnskap om og forståelse av ulike dyr, endringene gjennom årstidene og miljøaksjoner som ”Rusken” og sortering av avfall, vil prege hverdagen. Vi bruker blant annet materiellet til «Trygg trafikk» og «Dyrevern Ung».

Teknologi som fagområde kan konkretiseres gjennom mange aktiviteter vi jobber med i hverdagen. Vi bretter papirfigurer, bruker konstruksjonsleker, bygger Lego og perler. Vi utforsker søppelbiler/lastebiler i nærmiljøet, og vi ser på hvordan elektriske anretninger som for eksempel vannkoker/ kaffetrakter virker.

Å gjøre ulike typer eksperimenter er eksempler på dette. Vi bruker bl.a. Andreas Wahl sin bok «Nært-sært-spektakulært» som utgangspunkt for naturfagseksperimenter. Disse aktivitetene kan i sin tur danne utgangspunktet for prosjektarbeid.

7. Antall, rom og form

Barnehagen skal legge til rette for barns nysgjerrighet og interesse for rom, form og sammenhenger. Gjennom å utforske verden rundt seg, tilegner barna seg grunnleggende kunnskap og matematiske begreper.

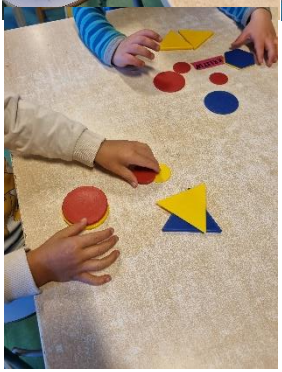
De voksne skal være lyttende og oppmerksomme overfor den matematikken barna uttrykker gjennom lek, samtaler og hverdagsaktiviteter. Vi skal stille spørsmål,

resonnere, argumentere og søke løsninger. Vi skal gi barna tilgang på lekemateriell av ulikt slag som oppfordrer til lek der barnas matematikk utfordres og stimuleres. Barna har tilgang på ulike typer spill, leker og materiale som gir erfaring med klassifisering, sortering, plassering, sammenligning, orientering, visualisering, former, mønster, tall, telling og måling.

Vi bruker hverdagssituasjonene i barnehagen som inngangsporter til matematikk. Dette kan for eksempel være borddekking, garderobesituasjoner o.l. Vi har også telleramser i sanger og regler vi bruker, samt at vi bruker matematiske begreper reflektert og aktivt i hverdagen.

Vi har regelmessige mattesamlinger der barna får utfordringer og oppgaver ved bruk av pedagogisk og metodisk verktøy.

5. Etikk, religion og filosofi

” Etikk, religion og filosofi er med på å forme måter å oppfatte verden og mennesker på og preger verdier, normer og holdninger” (Rammeplanen 2017:54).

Barna skal ifølge Rammeplanen (2017) få utforske og undre seg over eksistensielle, etiske og filosofiske spørsmål, få kjennskap til, forstå og reflektere over grunnleggende normer og verdier, få en forståelse av at det finnes mange ulike måter å forstå ting på og leve sammen på, utvikle interesse og respekt for hverandre, og forstå verdien av likheter og ulikheter i et fellesskap.

Det skal gis anledning og ro til **undring og samtale** i trygge omgivelser, der det kan reflekteres over livets spørsmål. Som menighetsbarnehage, med utvidet formålsparagraf, skal vi også gi kunnskap om den kristne tro i samsvar med vedtektene. I barnehagen får barna kjennskap til Jesu liv, til Gud som skaper, og til kirken. Vi jobber med enkle bibelfortellinger og synger kristne sanger.

Vi feirer og vektlegger de kristne høytidene. Vi blir bedre kjent med kirken, drar på kirkebesøk og får besøk av prestene i barnehagen. Det er et mål for oss å gi barna et trygt Gudsbilde og et åpent og naturlig forhold til religiøse spørsmål. Samtidig skal mangfoldet i barnegruppen respekteres, og det skal tas hensyn til etisk mangfold og hjemmets ståsted; «Fagområdet retter særlig oppmerksomhet mot barnehagens samfunnsmandat og verdigrunnlag i et samfunn preget av livssynsmangfold» (Rammeplanen 2017:54).

Barnehagen skal lære barna om kristne verdier som tilgivelse, respekt og toleranse for andre, nestekjærlighet, omsorg og omtanke. Innfallsvinkler til dette er temaer som: vennskap, barn i andre land, at vi mennesker er forskjellige, kunnskap om dyr, natur og miljø, samt om regler i barnehagen og i samfunnet ellers.

Verdigrunnlaget vårt skal synes i aktiv handling!

Vi har også en årlig solidaritetsaksjon i barnehagen i samarbeid med FORUT (solidaritetsorganisasjon for utvikling). FORUT-aksjonen gir oss en god mulighet til å snakke med barna om at det er store forskjeller mellom barns levekår og muligheter i ulike deler av verden, og gjennom arbeidet med aksjonen lære dem om solidaritet, empati og nestekjærlighet i praksis. Arbeidet med aksjonen er derfor et viktig utgangspunkt for å etablere og utvikle viktige verdier.

6. Nærmiljø og samfunn

Barnets medvirkning i det indre livet i barnehagen er en forberedelse til deltakelse i et likestilt og demokratisk samfunn.

Barnehagen skal bidra til at barna:

- oppmuntres til å medvirke i egen hverdag og utvikler tillit til deltakelse i samfunnet
- erfarer at alle får utfordringer og like muligheter til deltakelse
- utforsker ulike landskap, blir kjent med institusjoner og steder i nærmiljøet og lærer å orientere seg og ferdes trygt
- blir kjent med lokalhistorie og lokale tradisjoner
- blir kjent med ulike tradisjoner, levesett og familieformer
- blir kjent med at samene er Norges urfolk, og får kjennskap til samisk kultur
- får kjennskap til nasjonale minoriteter

(Rammeplanen 2017:56-57)

Gjennom deltagelse i barnehagens indre liv, samt turer i nærmiljøet, får barna erfaring med verden i og utenfor barnehagen. Barna er for eksempel på månedlige besøk i kirken, vi har vår egen årlige barnehagegudstjeneste som de er aktive medskapere av, de er med til butikken, og vi drar på gårdsbesøk i Maridalen.

De eldste barna våre er også på besøk på Nordberghjemmet. Der skapes det rom for gode møter på tvers av generasjoner.
På denne måten blir barna aktive deltakere i nærmiljøet.

6. Overgang barnehage-skole

«Barnehagen skal i samarbeid med foreldre og skolen legge til rette for at barna kan få en trygg og god overgang fra barnehage til skole og eventuelt skolefritidsordning. Barnehagen og skolen bør utveksle kunnskap og informasjon som utgangspunkt for samarbeid om tilbudet til de eldste barna i barnehagen, deres overgang til og oppstart i skolen. Barnehagen må ha samtykke fra foreldrene for å dele opplysninger om enkeltbarn med skolen.»
Rammeplanen (2017:33)

Sammenheng mellom barnehage og skole bidrar til at overgangen mellom de to institusjonene i større grad preges av forutsigbarhet, stabilitet og kontinuitet; grunnstenene i barnas opplevelse av trygghet. Målet er ikke å unngå overgangene, men å gi barna mulighet til å mestre og til å komme styrket ut av dem.

Som en del av forberedelsen til skolen bør barna ha med seg enkelte basisferdigheter fra barnehagen. Det gjelder ferdigheter innenfor **omsorg, lek og læring** (vente på tur, lytte mens andre snakker, følge regler, ta hensyn), **praktiske ferdigheter** (knyte skolissene sine selv, holde orden på sakene sine, holde blyant, rydde, ferdigstille oppgaver og lignende), ferdigheter innenfor **kommunikasjon, språk og tekst** (øvelse i å bli lest for og å samtale om teksten, snakke når andre lytter, svare på spørsmål, lytte til andre, ta imot og utføre beskjeder, gjenkjenne eget navn i skrift, ta ordet selv), **antall, rom og form** (kunne rekketelle til 10, ha begreper om tallmengder opp til 3-5, kunnskap om form og størrelse, stedsangivelse, plassering) og **kropp, bevegelse og helse** (gå på turer, finmotoriske aktiviteter, pinsettgrep, blyantgrep, utholdenhet, balanse, koordinasjon). Videre er det viktig at barna har **sosial kompetanse/sosiale ferdigheter** (empati, selvkontroll, selvhevdelse, samarbeidsevne, ansvarlighet).

I førskoleklubben øver barna seg på ferdigheter som nevnt ovenfor, som letter og gjør overgangen til skolen forutsigbar; de øver seg på å skrive, de øver seg på konsentrasjon, på å rekke opp hånden og på å knyte skolissene sine. De blir også kjent med terminologien som er knyttet til skolen som institusjon; så som eksempelvis begrepene «klasse», «lærer», «friminutt».

Vi har en samtale med foreldrene før barnas skolestart, slik at også foreldrene er forberedt på hva som venter dem på skolen og Aktivitetsskolen. På den måten kan de bidra til å trygge og motivere barnet. Foreldreutvalget for grunnskolen (FUG) har en god og informativ hjemmeside (www.fug.no) som vi anbefaler.
Barna er på besøksdag på skolen før de begynner, slik at de har fått en omvisning og fått hilse på rektor/lærer/medelever. Vi samarbeider med de ulike skolene som barna våre sokner til.

På høsten arrangerer vi en 1. klassefest i barnehagen på kveldstid, slik at barna opplever kontinuitet i overgangen, samtidig som festen markerer avslutningen på barnehagetiden. Barn og foresatte blir også invitert til sommerfesten året etter de har sluttet.

Vi følger Oslostandard for samarbeid og sammenheng mellom barnehage og skole, utarbeidet av Byrådsavdelingen for kultur og utdanning. Oslostandarden skal sikre gode rutiner for samarbeid mellom barnehager og skoler i Oslo, i den hensikt å gi barna en meningsfull sammenheng i overgangen til skolen. Et felles skoleforberedende foreldremøte i regi av barnehage og skole, og samarbeidsmøter mellom barnehage og skole er eksempler på viktige elementer i Oslostandarden.

Fagområdene som er definert i rammeplanen bidrar til å forberede barna på skolen, og sikrer sammenheng og progresjon i læringsinnholdet. *Det er allikevel viktig å understreke at vi ikke på noen som helst måte måler barnas ferdigheter i barnehagen. Vi ønsker at barna skal oppleve mestring, utvikling og fremgang.*

På denne måten ønsker barnehagen å bidra til å legge et godt grunnlag for sammenheng og trygghet i overgangen til skolen, og slik også danne grunnlaget for livslang læring.

7. Samarbeid mellom hjem og barnehage

Rammeplanen (2017:29) sier følgende:

«Barnehagen skal ivareta foreldrenes rett til medvirkning og arbeide i nært samarbeid og forståelse med foreldrene, jf. barnehageloven § 1 og § 4. Samarbeidet mellom hjemmet og barnehagen skal alltid ha barnets beste som mål. Foreldrene og barnehagens personale har et felles ansvar for barnets trivsel og utvikling.

Et godt samarbeid mellom foreldre/foresatte og personale er en forutsetning for at barna skal trives og utvikle seg, og for at barnehagen skal være et godt sted å være. Foreldrene og personalet må være trygge på at de kan ta opp alt som opptar dem vedrørende barnet, også vanskelige ting. Foreldrene må også kjenne seg trygge på at opplysninger barnehagen får, ikke misbrukes eller går til uvedkommende.

Under den daglige kontakten ved henting og bringing kan foreldre og personale utveksle informasjon om hendelser hjemme eller i barnehagen.

Foreldrene og barna har rett til medvirkning på barnehagens innhold. Dette skjer bl.a. gjennom foreldreråd og samarbeidsutvalg, men også i den daglige kontakten mellom hjem og barnehage.

8. Barns rett til medvirkning

Barnehagen skal legge til rette for barns medvirkning ved å ta utgangspunkt i barns måter å kommunisere på (kroppsspråk og følelsesmessige utrykk), gi tid og rom, lytte, observere, støtte og oppmuntre barna i deres undring og utforskning av tilværelsen. «Medvirkning skal tilrettelegges på måter som er tilpasset barnas alder, erfaringer, individuelle forutsetninger og behov» (Rammeplanen 2017:27). «Også de yngste barna og barn som kommuniserer på andre måter enn gjennom tale, har rett til å gi uttrykk for sine synspunkter på egne vilkår. Barnehagen må observere og følge opp alle barns ulike uttrykk og behov.» (ibid). Barna skal gis mulighet til aktiv deltakelse i planleggingen og vurderingen av barnehagens virksomhet. Dette må vi som barnehage legge til rette for. Barna skal ikke overlates et ansvar de ikke er modne for å ta. Det er et viktig aspekt som de voksne må ivareta. Barna skal få en opplevelse av å mestre sine liv.

Vi ønsker å gi barna muligheter til medvirkning i barnehagen vår:

Vi ønsker å virke MED barna. Vi ønsker å engasjere oss for lek og følge opp engasjementet med inspirasjon, materialer og muligheter. Deres innspill, meninger og ytringer skal ha betydning for omgivelsene. Det gir mening i tilværelsen deres, og gir dem opplevelsen av at deres aktivitet fører til noe betydningsfullt for dem selv og andre (Brendeland 2018).

Vi ønsker å tilby barn ulike aktiviteter ut i fra deres interesser og behov. Barnas interesser er også utgangspunkt for prosjektarbeid.

Barna får utrykke og utveksle opplevelser fra hverdagen i barnehagen i samlingsstunder.

Vi skal ha egne barnemøter der barnas innspill er svært viktige. – Barnas synspunkter teller, og vi skal ha respekt for deres meninger.

Barns øvelse i å medvirke bidrar til å gi dem en viktig kompetanse både med hensyn til å samarbeide med andre, men også med hensyn til å ivareta egne behov.

Selv om de små barna ikke alltid kan uttrykke seg verbalt, har de mange måter å uttrykke seg på som vi skal lytte til og forstå når det gjelder hva de liker og ikke liker, hva de opplever som meningsfullt, hvem de opplever tryggest tilknytning til osv. Det er å ta dem på alvor.
Barns rett til medvirkning krever også at barnehagen har kunnskap og legger til rette, og ikke forveksler medvirkning med medbestemmelse.

9. Pedagogisk dokumentasjon og evaluering

«Barnehagen skal være en lærende organisasjon og en pedagogisk virksomhet» (Rammeplanen 2017:37).

Barnehagen vurderer til enhver tid sitt arbeid. Det overordnede målet for alle planer, og for enhver vurdering/evaluering, er barnas trivsel og utvikling. Hensikten med å dokumentere er å vise barna seg selv,

gi foreldrene et innblikk i barnehagens virksomhet, samt å bruke dokumentasjonen i planleggingen videre.

Pedagogisk dokumentasjon er en viktig innfallsvinkel til refleksjon og dialog sammen med barna. Den pedagogiske dokumentasjonen er samtidig et viktig grunnlag for refleksjon og læring i personalet, og dermed også et viktig grunnlag for barnehagens utvikling. Vi ønsker å ha en kritisk og reflekterende praksis! Vi må også ha respekt for barnas integritet bl.a. når det gjelder bildetaking.

Dokumentasjons- og evalueringsmåter:

- Bilder.
- Sette ord på barnas læringsprosesser sammen med barna.
- Fortelle fra barnas dag.
- Mapper med barnas tegninger osv.
- Brukerundersøkelse.
- Foreldresamtaler og foreldremøter.
- Personal-, leder- og avdelingsmøter.
- Daglig kontakt med hjemmet.
- Samtaler med barna. Barnemøter.
- Observasjon.
- Månedlig billedbrev fra avd./oppslag på veggen.
- Fotofortellinger.
- Digitale rammer i hver garderobe.
- Hjemmeside.
- Logg.

10. Generelt om barnehagen

Nordberg menighets barnehage eies og drives av Nordberg menighet. Barnehagen holder til like ved kirken, i tilknytning til det såkalte ”Ungdomshuset”. Her har menigheten drevet barnehage siden 1956. Barnehagen har et kupert, allsidig og stort uteområde, og ligger nær marka. Vi har også gode og varierte innearealer. Det betyr at vi har gode muligheter til å dele barnegruppen, og til å tilby barna allsidighet i lek og motoriske utfordringer.

Bemanning:

Styrer:

Bjørn Wang Langer

Avdeling Snipp (1-3 år):

- Pedagogisk leder: Madeleine Jensen
- Barnehageassistent: Rania Zeineddine
- Barnehageassistent: Tina-Kristin Midtlien
- Barnehageassistent: Runa Rebne
- Barnehageassistent: Loïc Martin

Avdeling Snapp (3-5 år):

- Pedagogisk leder: Mette Teisbo Kristensen
- Barnehagelærer: Ibra Kyambadde
- Barnehageassistent: Vandeci Da Silva
- Barnehageassistent: Hanin Hamid

Hverdagen i barnehagen:

Måltidene

Barnehagen legger til rette for to faste måltider hver dag. Barna har med seg to matpakker daglig.

Før vi skal spise, vasker alle hendene. Kravene til hygiene er strenge, og det er viktig at barna lærer gode rutiner når det gjelder behandling av mat.

Vi innleder formiddagsmåltidet med en samling i garderoben der vi synger, har rim og regler, forteller eventyr og lignende, mens barna vasker seg. To av barna er borddekkere, det vil si at de hjelper den ansatte med å gjøre i stand til måltidet ved å dekke på til alle. Måltidet innledes og avsluttes med bordvers. Barna rydder etter seg selv.

Måltidet er en stund for sosial læring og felles opplevelser. Vi har gode samtaler, både om maten og andre ting. Vi leser, forteller historier og deler erfaringer. Måltidene bidrar til et godt fellesskap.

Barna øver seg på å se andres behov og å hjelpe hverandre. De eldre hjelper de som er yngre. Det kan for eksempel være hjelp til å åpne matboksen, skru av korken på yoghurten, fylle på med drikke o.l.

Rydding
Vi ønsker at alle barna skal være med å rydde, og med det lære å samarbeide for trivselen i barnehagen. Ved å skape gode rutiner rundt det å rydde, og ved at vi voksne deltar og motiverer, prøver vi å få også de yngste barna til å delta i ryddingen. Før barna drar fra barnehagen for dagen vil vi at de skal rydde et par ting. På denne måten blir det ikke de siste barna som må rydde alt. Det er viktig at dere som foreldre hjelper barnet med å huske at det skal rydde, og at personalet får støtte fra dere på dette når vi ber barnet rydde før det går for dagen.

Utelek
Vi er ute hver dag, i flere timer, så sant ikke været er helt ekstremt. Da er det viktig at barna har riktige og gode klær som er i orden. Spør gjerne personalet hvis du er usikker på hva barna trenger av klær.

Frilek og tilrettelagte aktiviteter
Leken er barnas viktigste virksomhet! Lek er livet! Gjennom lek frigjør barna egne krefter, evner og anlegg. De prøver ut sine erfaringer, bearbeider sine opplevelser, og utvikler tankene sine. Videre utløses deres fantasi, nysgjerrighet og skapertrang. Leken er også viktig med tanke på barnets språk, dets sosiale og fysiske ferdigheter og dets selvoppfatning. Leken er frivillig, selvstyrt og en tilfredsstillende virksomhet. Barn leker fordi de har lyst. Det vi kaller frilek kan derfor bare planlegges indirekte ved å sette av tid til lek, og ved å tilrettelegge miljøet. Ved tilrettelagte aktiviteter engasjeres barna i en aktivitet som er planlagt av en voksen.

Samlingsstund

Samlingsstunden er en av arbeidsmåtene i barnehagen. I samlingsstundene tar vi opp temaer som er definert i semesterplanene, vi formidler Bibelfortellinger, og vi tar opp temaer som er initiert og inspirert av barna selv. Vi leser om temaet, synger, forteller, former, dramatiserer, spiller dukketeater og leker. Samlingsstunden oppmuntrer og støtter barna til å ta initiativ og til selv å fortelle, til å lytte og til å konsentrere seg, den formidler kunnskap, den kan skape interesse for kultur og litteratur, den kan vekke barnas fantasi og kreativitet, og den kan gjennom sin formidlingsform og gjennom sine temaer bidra til utviklingen av barnas empatiske forståelse. Videre er den av betydning med hensyn til utviklingen av et godt fellesskap og gruppetilhørighet. samlingsstunden

Klubber

Vi ønsker å møte barna der de er med hensyn til alder, utvikling og interesser. Derfor deler vi dem inn i aldersdelte klubber minst én dag i uken. Vi bruker også klubbene til aktiviteter og turer utenfor barnehagen. Klubbene og deres formål og målsetninger beskrives nærmere i egne **klubbplaner** som dere får tilsendt pr. mail.

Skiskole

Det arrangeres skiskole hver vinter for førskolebarna, enten i regi av barnehagen, eller i regi av Skiforeningen.

Tradisjoner

- Feiring av høytidene.
- Bursdagsfeiring.
- Lucia- feiring i barnehagen og Lucia-tog på eldretreff i kirken.
- Nissefest.
- Fasteaksjon (Forut; innsamling til barn i andre land).
- Høsttakkefest.
- Karneval.
- Barnehagens egen Gudstjeneste på våren.
- 17. mai - fest.
- Sommertur.
- Sommeravslutning.
- 1. klassefest.

11. Praktisk informasjon

- **Snipp:** Småbarnsavdeling: 1-3 år.
- **Snapp:** Storbarnsavdeling: 3-6 år.

Barnehagen holder åpent fra kl. 07.45 – 17.00.

Vi stenger presis, og alle barn skal hentes slik at vi kan låse kl. 17.00.

Dagsrytmen (i grove trekk):

Snapp:

- 07.45 – 10.00: Alle barna har kommet. Frilek/aktiviteter/samling.
- Ca. 09.30: Frukt.
- Ca. 10.45: Måltid. Hvilestund etter maten.
- 12.00: Påkledning.
- 12.15: Utelek.
- 13.45: Måltid.
- 14.30: Frilek (ute/inne).
- 17.00: Barnehagen stenger.

Snipp:

- 07.45-10.00: Alle barna har kommet. Frilek (ute/inne)/aktiviteter/samling.
- Ca. 09.30: Frukt.
- 10.30: Måltid.
- 11.15: Soving/utelek.
- 13.30: Måltid.
- 14.30: Frilek (ute/inne).
- 17.00: Barnehagen stenger.

Det er vesentlig for kontinuiteten i dagen/leken at barna kommer innen klokken 10.00. Gi beskjed ved sykdom eller dersom dere kommer senere.

Matservering

Barna har med seg to matpakker daglig. Frukt/ grønnsaker serveres to ganger daglig. Vi serverer av og til annen mat, men da vil vi gi beskjed i forkant. Nasjonal faglig retningslinje for mat og måltider i barnehagen (2018) finner man her: https://www.helsedirektoratet.no/retningslinjer/mat-og-maltider-i-barnehagen

Leker hjemmefra

Hver fredag er det «ha-med-dag» på Snapp. Da kan barna ta med seg én leke hjemmefra. Leken skal være til felles glede og kunne lånes bort til andre innimellom. Medbrakte leker har personalet **ikke** ansvar for. Penger, krigsleker, «våpen» og lignende skal barna ikke ha med i barnehagen. Kosedyr, bøker og cd'er kan barna ha med seg hver dag.

Sykdom og fravær

Smittefaren er stor i barnehagen. Vi har grundig utarbeidete rutiner for smittevern i barnehagen, der håndvask, vask av leker, desinfeksjon av stelleplasser, inneklima o.l. står sentralt.

Ved diaré/oppkast og feber skal barnet være symptomfritt i minst 48 timer før det går i barnehagen. En vanlig regel er at om barnet er for sykt til å være ute, er det for sykt til å være i barnehagen. Hold barnet hjemme hvis det er fare for at andre kan bli smittet. Skulle barnet bli sykt mens det er i barnehagen, vil foreldrene bli kontaktet.
Ved fravær ønsker vi beskjed om hvorvidt barnet har fri eller er sykt.
Lus forekommer dessverre jevnlig. Det forventes at samtlige gjør det til en rutine å sjekke barna sine for lus minst én gang i uken. Dette gjøres med fordel i helgene. For øvrig må alle følge instrukser som gis ved eventuelle tilfeller av lus i barnehagen.
Vi forholder oss til de anbefalinger som gis av Nasjonalt Folkehelseinstitutt når det gjelder smittevern. Det er viktig at smittevernsprotokollene våre etterfølges. Alle vil få tilsendt disse på mail, og de ligger også på barnehagens hjemmeside.

Henting av barn

Dersom barna skal hentes av andre enn foreldrene må avdelingen få beskjed om dette ved levering. Det er viktig å forbedre barna på dette. Dersom barnet skal hentes av noen som ikke står oppført på listen dere har levert barnehagen, skal dette også meldes barnehagen.

Tilvenning/tilknytning
Tilvenningsprosessen begynner idet barnet får plass i barnehagen. Da opprettes kontakt mellom barnehage og nye familier. Foresatte vil få nødvendig informasjon, omvisning i barnehagen og innkalling til foreldremøte på våren. Vi oppfordrer også familien til å besøke oss i barnehagen, til å snakke med og forberede barnet, og til å besøke og gjøre seg kjent med barnehagens uteareal også utenfor åpningstiden. De nye familiene vil også få tilbud om hjemmebesøk av styrer og tilknytningsperson. Familien vil få en liten bildebok med bilder av barnehagen og personalet slik at de kan se på denne sammen i månedene før barnehagestart.
Når barnet begynner i barnehagen får de en tilknytningsperson blant de voksne som skal følge barnet ekstra opp i starten, og hjelpe barn og foreldre med å finne seg til rette og å bli trygge i barnehagen. I tilvenningen skal en av de foresatte være med barnet hver dag den første uken. Den andre uken skal barnet ha halve dager. Dette fordi erfaring og forskning viser at barn fort blir slitne og stressede etter mange nye inntrykk. Det er viktig at barnet gis tid og rom for bearbeiding av inntrykk sammen med sine nære omsorgspersoner. På samme måte understreker dette viktige aspektet ved barns utvikling betydningen av at barnet har tilknytningsperson(er) i barnehagen, altså trygge, nærværende, omsorgsfulle og tilgjengelige voksne som ser og møter behovene deres. Dette er med på å redusere stress, og med på ivareta den sårbare hjernens utvikling. Antall dager med tilvenning tilpasses forøvrig barnets behov, og avtales med pedagogisk leder på avdelingen.
Vi legger på vekt på at tilvenningen skal bli så god, trygg og forutsigbar som mulig for det enkelte barn.
Barnehagen skal gi god informasjon, og sikre at også de

foresatte opplever trygghet og forutsigbarhet i barnehagen, og at de opplever å bli tatt på alvor. Barnas opplevelse av de foresattes relasjon til personalet er med på å gjøre dem trygge.
Videre er det flere andre faktorer som er med på å styrke sammenhengen mellom barnehage og hjem. Barna har f.eks. egne hus på veggen på avdelingen. Der er det plass til familie og andre viktige ting og relasjoner i barnas liv. Alt dette er med på å legge et godt grunnlag for trygge og utviklende år med gode relasjoner i barnehagen!
Vi følger for øvrig «Oslostandard for tilvenning».

Forsikring

Alle barna er skade- og ulykkesforsikret i barnehagetiden. Forsikringen gjelder innenfor barnehagens område, dvs. inne og ute, i den ordinære åpningstiden. Videre gjelder den på direkte vei fra hjemmet til barnehagen og fra barnehagen til hjemmet. I tillegg gjelder forsikringen under turer ut av barnehagen som er i regi og ledelse av barnehagen, for eksempel turer i skogen eller til byen. Barnehagen dekker egenandelen på kr. 1000,-.

Sikkerhet

Sikkerhet og sikkerhetsrutiner er et høyt prioritert område, og alle ansatte får grundig innføring og opplæring i dette. Vi har godt gjennomarbeidete sikkerhetsrutiner og beredskapsplaner som stadig evalueres og revideres. Personalet får opplæring i disse, og alle plikter å repetere rutinene jevnlig. Alle gjennomfører også årlig elektronisk opplæring via www.sikkerhetsrommet.no. Personalet deltar videre på årlige 1. hjelpskurs.

Vi har også brannvernsrutiner som stadig evalueres, og gjennomfører minst 4 brannøvelser årlig. Vi har også et eget brannvernsopplegg for barna; brannvernspakken til brannbamsen Bjørnis.

I tillegg er det viktig at vi snakker med og forklarer barna om sikkerhetsrutinene.
Vi drar eksempelvis ikke på turer i nærheten av vann.
Turene ut av barnehagen er godt forberedt mht. ulike typer risikovurderinger.
Vi er nøye med at barna ikke har på seg eller med seg ting som kan utgjøre et risikoelement mht. f.eks. kvelning.
Vi foretar inspeksjon av utelekeområdene, inneområdene og Ungdomshuset daglig.
Vi har en uavhengig instans som foretar en årlig vurdering og tilstandsrapport på utelekeområdet.

Dersom noen ønsker mer informasjon om innholdet i sikkerhetsrutinene og beredskapsplanene, og HMS-systemet for øvrig, ta kontakt med styrer. Rutinene gjennomgås på høstens foreldremøte, og henger tilgjengelig på avdelingene, samt i barnehagens elektroniske HMS-system og sikkerhetssystem.
Vi har også jevnlige tilsyn av bydelen og andre instanser.

Foreldremøter og foreldreråd

Foreldremøter blir arrangert én gang i halvåret. Foreldremøte for nye foreldre avholdes i mai/juni. På møtene får dere informasjon om hva som skjer i barnehagen, både pedagogisk og praktisk, og dere kan ta opp aktuelle temaer. Husk at saker som gjelder enkeltbarn ikke tas opp på et slikt møte, men på foreldresamtaler. På første foreldremøte om høsten velges én foreldrerepresentant med vararepresentant fra hver avdeling. Disse fire utgjør foreldrerådets arbeidsutvalg. Det bør være en viss kontinuitet fra år til år, og både fedre og mødre bør være representert. Foreldrerådet skal fremme barnas felles interesser og bidra til et godt samarbeid mellom foreldregruppen og barnehagen.

Samarbeidsutvalget

Samarbeidsutvalget er et rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ mellom foreldre, personale og eiere. Samarbeidsutvalget skal blant annet se til at barnehagen blir drevet innenfor rammen av barnehageloven, barnehagens vedtekter og budsjett. Samarbeidsutvalget er satt sammen av 2 foreldrerepresentanter, 2 fra personalet og 2 oppnevnt av eier. Styrer har tale – og forslagsrett.

Foreldresamtaler

Det gjennomføres introduksjonssamtaler ved nye barns start i barnehagen. For øvrig har vi samtaletimer med foreldre minst én gang per år.
Dersom dere har noe dere vil snakke om på andre tidspunkter, er dere alltid velkomne til å be om en samtale. Det gjør barnehagen også. Vi ønsker kontinuitet i kommunikasjonen med hjemmet. Det er til

barnets beste. Vi har også en avslutningssamtale før barnet begynner på skolen.

Dugnad
Dugnad avholdes én gang i halvåret. Det forventes at alle foreldre gjør en innsats i forbindelse med dugnaden. Dette er en fin anledning til å bli bedre kjent med barnehagen og andre foreldre. Styrer deltar som koordinator på dugnaden.

Møtevirksomhet

- Avdelingene har planleggingsmøte én gang i uken. Temaer for disse møtene er: Planlegging, evaluering og koordinering av hverdagen, oppfølging av enkeltbarn osv.
- Ledermøte én gang i uken: Pedagogisk planlegging, evaluering og koordinering av alle sider ved virksomheten.
- Personalmøte ca. én gang pr. mnd. på kveldstid: Planlegging av felles aktiviteter og tema i forhold til årsplan og semesterplan. Faglig utvikling.
- 4 planleggingsdager pr. år.
- 1 foreldremøte pr. halvår.
- 1 samarbeidsutvalgsmøte pr. halvår. Eventuelt etter behov utover dette.

Felles informasjon gis på:

- E-post – husk derfor å alltid holde oss oppdaterte på nye e-postadresser.
- Kidplan: et elektronisk kommunikasjonssystem mellom barnehage og foresatte. Husk å huke av dersom du vil være synlig for de andre foresatte.
- Månedsplanen.

Informasjon om/til enkeltbarn gis:

- Muntlig fra personalet – husk at vi ikke snakker om barna når de eller andre er tilstede.
- I foreldresamtaler.
- Over telefon.

Det avhenger av hva slags type informasjon som skal gis. Enkelte samtaler tas **alltid** ansikt til ansikt.

Betaling

Oppholdsbetalingen er for tiden **kr. 3050,- pr. mnd**. I tillegg kommer kostpenger som for tiden er **200,- pr. mnd. pr. barn.** Barnehageavgiften skal betales forskuddsvis innen **den 15. hver måned**. I høstsemesteret betales det fra august til og med desember. I vårsemesteret betales det for januar til og med juni (11 måneder pr. år). **Ved manglende betaling kan man miste barnehageplassen.**
Vi ønsker at foreldre oppretter Avtalegiro.

Bankgiro nr.: **1600 40 35538**.
Vi tilbyr søskenmoderasjon og inntektsavhengig moderasjon, jfr. Forskrift om foreldrebetaling i barnehager (2005), § 3.

Skiskole for Førskoleklubben
Hvert år deltar førskoleklubben på skiskole i regi av skiforeningen. **Kursavgiften inklusive transport per. nå kr. 1645,-.** Det er mulig å søke om fritak hos skiforeningen eller barnehage.

Øvrig

Personalet i barnehagen har taushetsplikt (jfr. Barnehageloven, § 20).

Personalet har opplysningsplikt til sosialtjenesten og barnevernstjenesten (jfr. Barnehageloven, §§ 21 og 22).

Den som skal arbeide i barnehage må legge frem tilfredsstillende politiattest, jfr.§19 i Lov om barnehager (2005).

Huskeliste for å gjøre hverdagen triveligere og enklere for barna og personalet:

- Sørg for at tøy, støvler, smokker, matbokser, vogner og sekker, ALT, er **merket med navn**!
- Ta alltid med regntøy og støvler i barnehagen; vi er ute uansett vær.
- Ta med **sølete regntøy og dresser hjem til vask**! De tørker ikke i barnehagen over natten.
- Ta med barnets drikkekopp/flaske hjem til vask jevnlig.
- Ha alltid **ekstra skift** liggende i den øverste hyllen på barnets plass.
- Husk innesko/ tøfler.
- Gi beskjed hvis det ikke er den daglige kontakten som skal hente barnet, også hvis det er søsken som henter.
- Det er viktig at den som følger barnet tar seg tid til å kle av barnet og ta skikkelig avskjed, slik at barnet får en god start på dagen.
- Sett støvler og sko opp på benken når dere forlater barnehagen slik at vasking kan utføres skikkelig.
- Gi beskjed dersom barnet er sykt, kommer senere eller tar fri en dag.
- Barnets plass skal ryddes hver fredag.

VELKOMMEN TIL ET NYTT BARNEHAGEÅR I NORDBERG MENIGHETS BARNEHAGE!

Kontaktopplysninger:

Hovednummer/styrer:	46 74 96 37
Snipp:	45 25 81 45
Snapp:	45 27 87 45

Kontonr: 1600 40 35538

Nordberg menighets barnehage
Kringsjågrenda 1
0861 Oslo

styrer@nordbergmenighetsbhg.no

www.nordbergmenighetsbhg.no

Kildeliste

Barnehageloven. Lov av 17.06.2005 nr. 64 om barnehage

Kunnskapsdepartementet (2017): Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver. URL:
https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan/

Kunnskapsdepartementet (2008): Veileder: Fra eldst til yngst. Samarbeid og sammenheng mellom barnehage og skole.URL:
http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/dok/veiledninger_brosjyrer/2008/fra-eldst-til-yngst-samarbeid-og-sammenh.html?id=517292

Kunnskapsdepartementet (2009): St.meld. nr. 41 (2008-2009) Kvalitet i barnehagen. URL:
http://www.regjeringen.no/nb/dep/kd/dok/regpubl/stmeld/2008-2009/stmeld-nr-41-2008-2009-.html

Kunnskapsdepartementet (2009): Temahefte om IKT i barnehagen

Kunnskapsdepartementet (2000): Temahefte om språkmiljø og språkstimulering i barnehagen

Kunnskapsdepartementet (2006): Temahefte om likestilling i det pedagogiske arbeidet i barnehagen

Palsdottir, Herdis (2009): Relasjoner med barn. Oslo: Relasjonssenteret.

Bravoleken: http://www.bravoleken.no/om-bravo-leken

Oslobarnehagen:
http://www.barnehager.oslo.kommune.no/oslobarnehagen/barnehagens_innhold/article219635-63068.html

Språk i barnehagen - mye mer enn bare prat (2013)

Oslostandard for tilvenning

Brendeland, Trude Anette (2018): Lekelyst- med rom for innelek. Oslo: Pedagogisk Forum.

Ask, Cathrine (2018): Rammeplanen og hverdagen i barnehagen. Pedagogisk forum.

Line Melvold, red. (2018): Livsmestring i barnehagen. Kommuneforlaget.
Ida Brandtzæg, Stig Torsteinson, Guro Øiestad (04.11.2015): Hva er tilknytning? Artikkel: https://www.psykologforeningen.no/foreningen/nyheter-og-kommentarer/aktuelt/hva-er-tilknytning